

Trešo valstu pilsoņu nodarbināšana Latvijā: no ieceres līdz īstenošanai (2) (3/33/18)

Turpinot iepriekšējās nedēļas rakstu par ārzemnieka likumīgu ieceļošanu un nodarbinātību Latvijā, šajā rakstā – par darbībām, kas pēc ielūguma/izsaukuma apstiprināšanas PMLP veicamas Latvijas vēstniecībā ārzemnieka mītnes valstī vai tuvākajā valstī.

Dokumentu iesniegšana vēstniecībā

Pēc ielūguma/izsaukuma apstiprināšanas PMLP ārzemniekiem ir jāpiesaka apmeklējums Latvijas vēstniecībā savā mītnes valstī vai tuvākajā valstī, lai iesniegtu dokumentus vai nu –

1. vīzas saņemšanai, ja plānota īslaicīga vai neregulāra nodarbinātība Latvijā, nepārsniedzot 90 dienas 180 dienu periodā no ieceļošanas dienas, vai arī
2. termiņuzturēšanās atļaujas pieteikšanai, ja nodarbinātība Latvijā pārsniegs 90 dienas 180 dienu periodā no ieceļošanas dienas.

Vīzas pieteikumu vēstniecība izskata divu nedēļu laikā. Ja visi dokumenti ir pareizi noformēti un iesniegti, tad ārzemniekam piešķir vīzu ar nodarbinātības tiesībām, un tas var ieceļot Latvijā.

Sarežģītāks un laikietilpīgāks dokumentu izskatīšanas process ir termiņuzturēšanās atļaujas (TUA) saņemšanai. Ārzemniekam vēstniecībā ir jāiesniedz ne tikai aizpildīta anketa, fotogrāfija un apdrošināšanas polise, bet arī izziņa par sodāmību, darba līguma vai uzņēmuma līguma kopija un īres līguma vai cita dokumenta kopija, kas apliecina plānoto dzīvesvietu Latvijā (MK noteikumu Nr. 564 "Uzturēšanās atļaujas noteikumi" 28. punkts).

Pēc dokumentu saņemšanas vēstniecība septiņu dienu laikā tos pārsūta PMLP, kur to izskatīšanas laiks ir atkarīgs no vēstniecībā iemaksātās nodevas apmēra:

- 400 eiro – 5 darbdienas;
- 200 eiro – 10 darbdienas;
- 70 eiro – 30 dienas.

Ja PMLP pieņem lēmumu piešķirt TUA, tad ārzemniekam ir vēlreiz jāpiesaka apmeklējums vēstniecībā, lai iesniegtu vīzas pieteikumu. Vēstniecība to izskata divu nedēļu laikā, un pozitīva lēmuma gadījumā ārzemniekam piešķir vīzu TUA saņemšanai. Vīza ir derīga 30 dienas, kuru laikā ārzemniekam ir jāiecelo Latvijā un jānokārto atlikušās ar TUA saņemšanu saistītās formalitātes, t.i., PMLP jāuzrāda apdrošināšanas polise un jāiesniedz Latvijas ārstniecības iestādes izziņa, ka ārzemnieks neslimo ar tuberkulozi.

TUA ar nodarbinātības tiesībām pie konkrēta Latvijas darba devēja tiek piešķirta uz nodarbinātības laiku, bet nepārsniedzot piecus gadus (MK noteikumu Nr. 564 "Uzturēšanās atļaujas noteikumi" 28. punkts). Tikai darbinieks, kas vismaz piecus gadus nepārtraukti ir uzturējies Latvijā ar TUA, var pieteikties pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai.

Kā redzams, ceļš no ārzemnieka nodarbināšanas ieceres līdz faktiskai ieceļošanai Latvijā ir visai tāls un likuma prasību noslogots, tādēļ darba devējam ir jāizvērtē visi "par" un "pret" pirms ārzemnieka uzaicināšanas. Nemot vērā augsti kvalificētu speciālistu trūkumu Latvijā, Ekonomikas ministrija ir izstrādājusi un šā gada 18. maijā saskaņošanai nodevusi profesiju sarakstu, kurās ir vērojams būtisks

darbaspēka trūkums un varētu piesaistīt ārvalstu speciālistus ar atvieglotiem nosacījumiem.¹ Tāpēc drīzumā varētu gaidīt normatīvo aktu grozījumus, kas atvieglos ārzemnieku nodarbināšanu Latvijā.

¹ Atviegloti nosacījumi augsti kvalificētu speciālistu piesaistei no ārvalstīm – risinājums darbaspēka trūkumam atsevišķās profesijās